

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
DRUHÁ SEKCE
9. listopadu 2004
VĚC DEL LATTE
(Rozsudek ve věci Del Latte a Del Latte v. Nizozemsko)

Evropský soud pro lidská práva – Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci J.-P. Costa, předseda, A.B. Baka, L. Loucaides, K. Jungwiert, V. Butkevych, W. Thomassenová a M. Ugrekhelidze a dále T.L. Early, zástupce tajemníka sekce, po projednání na neveřejných zasedáních ve dnech 7. října 2003 a 19. října 2004 vynesl posledně uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 44760/98) proti Nizozemskému království předložená Soudu podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) dvěma nizozemskými občany, Vincenzem Del Latte a Angelem Del Latte (dále jen „stěžovatelé“), dne 9. listopadu 1998.

2. Stěžovatelé byli zastoupeni G. Meijersem, advokátem vykonávajícím praxi v Amsterdamu. Nizozemská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena svou zástupkyní J. Schukkingovou z Ministerstva zahraničních věcí.

3. Stěžovatelé si s odvoláním na čl. 6 § 2 Úmluvy stěžovali na to, že odůvodnění Odvolacího soudu pro odmítnutí náhrady pro ně za čas strávený ve vazbě před procesem odráželo nález, že jsou vinni ze spáchání trestného činu, aniž by byla jejich vina prokázána podle zákona.

4. Stížnost byla přidělena Druhé sekci Soudu (ustanovení 52 § 1 Jednacího řádu Soudu). V rámci této sekce byl vytvořen senát za účelem projednání případu (čl. 27 § 1 Úmluvy), jak stanoví ustanovení 26 § 1 Jednacího řádu Soudu.

5. Soud zahájil své posuzování přípustnosti stížnosti dne 17. prosince 2002 a podle ustanovení 54 § 2 Jednacího řádu Soudu rozhodl, že stížnost bude postoupena Vládě, která bude vyzvána, aby ke stížnosti zaslala písemné stanovisko.

6. Vláda předložila své stanovisko k přípustnosti a k meritu případu. Ve své reakci předložili stěžovatelé své písemné stanovisko.

7. Rozhodnutím ze dne 7. října 2003 prohlásil Soud stížnost za přípustnou.

8. Vláda, na rozdíl od stěžovatelů, předložila dále stanovisko k meritu věci. Stěžovatelé předložili požadavek na spravedlivé zadostiučinění. Vláda k tomuto požadavku vnesla připomínky (ustanovení 60 § 3 Jednacího řádu Soudu) po uplynutí lhůty stano-

vené pro tento účel předsedou senátu. S odvoláním na ustanovení 38 § 1 Jednacího řádu Soudu předseda senátu povolil, aby tyto připomínky byly založeny do spisu k posouzení Soudem.

9. Po konzultaci se stranami Soud rozhodl, že k meritu případu není nutné ústní jednání.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

10. Stěžovatelé, Vincenzo Del Latte a Angelo Del Latte, se narodili v letech 1966 a 1967 a žijí ve městě Volendam v Nizozemsku.

A. Trestní řízení

11. Dne 22. června 1996 spolu vešli stěžovatelé do bytu jistého Y., s nímž se již dříve pohádali v baru. Když našli Y. doma, jeden z nich – zřejmě Vincenzo Del Latte – vystřelil tři rány ze zbraně v jeho směru.

12. Téhož dne byli stěžovatelé zatčeni a obviněni z pokusu o vraždu nebo alternativně z pokusu o zabití Y. Stěžovatel Angelo Del Latte byl navíc alternativně obviněn z napomáhání a k navádění k pokusu o vraždu nebo zabití spáchaných Vincenzem Del Latte.

13. Stěžovatelé byli vzati do policejní cely předběžného zadržení a poté do vazby.

14. První ústní jednání se konalo před Krajským soudem v Haarlemu dne 30. září 1996. Dne 14. října 1996 vynesl krajský soud mezitímní rozsudek, kterým se případ postupoval vyšetřujícímu soudci k dalšímu vyšetřování.

Druhé ústní jednání před soudem se konalo 7. ledna 1997.

15. Dne 9. ledna 1997 vynesl krajský soud rozsudek, jímž zprostil stěžovatele všech obvinění. To mělo za následek, že stěžovatelé byli okamžitě propuštěni z vazby.

Obžaloba se odvolala.

16. Po ústním jednání dne 21. listopadu 1997 vynesl Odvolací soud v Amsterdamu dne 5. prosince 1997 rozsudek, který potvrdil zproštění viny stěžovatelů krajským soudem.

Jelikož v Nizozemsku není možné podat dovolání proti zproštění viny (článek 430 § 1 trestního řádu – dále jen „TŘ“), mělo to za následek ukončení trestního řízení.

B. Řízení o náhradě

17. Oba stěžovatelé se v lednu 1998 odvolali k odvolacímu soudu a každý z nich požadoval finanční náhradu ve výši 31 200 nizozemských guldenů (NLG) za čas strávený ve vazbě před procesem (článek 89 TŘ – viz níže).

18. Ústní jednání se konalo dne 24. dubna 1998.

19. Dne 5. června 1998 vynesl odvolací soud rozhodnutí zamítající požadavky stěžovatelů. Jeho odůvodnění, identické v obou rozhodnutích, bylo následující:

„Odvolací soud nalézá, že spis obsahuje dostatek důkazů pro to, že stěžovatel spolu se svým bratrem vešel do domu oběti (Y.) ve Edam-Volendamu a že jeden z nich vystřelil ze zbraně v obývacím pokoji. V tom okamžiku byl Y. v tomto obývacím pokoji. Nebylo však nezvratně dokázáno, že záměrem střelby bylo usmrtit (Y.).

Avšak ve světle dalších okolností, jak je uvedeno ve spisu, znamenalo jednání stěžovatele a jeho bratra hrozbu ve smyslu článku 285 trestního zákona (dále jen „TZ“).

Jednání stěžovatele a jeho bratra opravňovalo k tomu, aby byl vzat do policejní cely předběžného zadržení a aby byl následně vzat do vazby.

Krajský soud v Haarlemu i odvolací soud musely případ posuzovat na základě obžaloby připravené státním prokurátorem. Tato obžaloba se omezovala na pokus o vraždu/zabití. Obžaloba neobsahovala obvinění z hrozby spáchat trestný čin proti životu.

Krajský soud a odvolací soud našly, že obžaloba neobsahuje dostatečné důkazy na podporu uvedených obvinění, takže stěžovatel musel být zproštěn viny.

Ve světle výše uvedeného může být zproštění viny odvolacím soudem kvalifikováno jako «technické» zproštění, jelikož další alternativní obvinění, jak je uvedeno výše, by bylo vedlo k odsouzení.

Za těchto okolností odvolací soud nenalézá spravedlivé důvody, aby přiznal stěžovateli jakoukoli náhradu za policejní zadržení či vazbu.“

II. Relevantní vnitrostátní právo

A. Trestní zákon

Článek 285

„1. Hrozba (spáchat) ... jakýkoli trestný čin proti životu ... se trestá odnětím svobody nepřesahujícím dva roky nebo pokutou čtvrté kategorie.“

Článek 287

„Kdo záměrně zbaví druhého jeho života, bude vinen zabitím a bude potrestán odnětím svobody nepřekračujícím patnáct let nebo pokutou páté kategorie.“

Článek 289

„Kdo záměrně a ve zlém úmyslu zbaví druhého jeho života, bude vinen vraždou a bude potrestán odnětím svobody na doživotí nebo nepřekračujícím dvacet let nebo pokutou páté kategorie.“

B. Trestní řád

Článek 89

„1. Skončí-li případ bez uložení trestu nebo opatření, nebo je-li uložen trest či opatření, avšak na základě skutečnosti, pro kterou není vazba dovolena, může soud na žádost bývalé-

ho obviněného poskytnout mu náhradu na náklady státu za škodu, kterou utrpěl v důsledku policejního zadržení, klinického pozorování či vazby. Tato škoda může zahrnovat nepeněžní škodu. ...“

Článek 90

„1. Náhrada bude přiznána v každém případě, jestliže a v rozsahu, v jakém soud, po zvážení všech okolností, je názoru, že existují spravedlivé důvody tak učinit. ...“

Článek 261

„1. Obžaloba bude obsahovat popis skutečnosti, z níž je obviněný obžalován, uvádět příbližný čas a místo, kde byl vykonán; budou se v ní rovněž uvádět zákonná ustanovení, podle nichž byl čin penalizován.

2. Obžaloba dále bude uvádět okolnosti, za nichž byl čin údajně spáchán. ...“

Článek 350

„... Krajský soud zváží na základě obžaloby a ve světle svého vyšetřování při ústním jednání, zda bylo prokázáno, že čin byl spáchán obžalovaným, a pokud ano, který trestný čin byl spáchán podle zákona; pokud se shledá, že skutečnost byla prokázána a je trestná, pak krajský soud zváží, zda obžalovaný může být potrestán, jakož i uložení trestu nebo (nerepresivního) opatření podle zákona.“

Článek 352

„1. Jestliže krajský soud neshledá prokázaným, že obžalovaný spáchal skutek, pro který byl obžalován zprostí jej viny. ...“

20. Články 261, 350 a 352 jsou ve svém celku konsistentně vykládány ve vnitrostátní judikatuře tak, že znamenají, že procesní soudy musí opřít své nálezy výlučně o tvrzení uvedená v obžalobě. V důsledku toho nemohou odsoudit někoho z daného trestného činu, pokud nenaloznou, že každý prvek jednotlivě a všechny prvky vcelku zakládající tento trestný čin, jak je definován v zákoně, byly uvedeny v obžalobě, i když spis obsahuje přesvědčivé důkazy, že obžalovaný je skutečně vinen spácháním trestného činu (viz, mimo jiné, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 27. června 1995, Nizozemské zprávy o právu – 1996, č.126 a 127).

21. Jelikož odvolací řízení v Nizozemsku znamená kompletně nové ústní jednání, vztahují se výše uvedená ustanovení také na odvolání (článek 415).

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajně porušení článku 6 § 2 Úmluvy

22. Stěžovatelé si s odkazem na článek 6 § 2 Úmluvy stěžovali, že odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu, jimiž jim byla odmítnuta náhrada za čas strávený ve vazbě, odráželo skutečnost, že jsou vinni ze spáchání trestného činu, aniž by předtím byla jejich vina prokázána podle zákona.

23. Článek 6 § 2 Úmluvy stanoví toto :
„Každý, kdo je obviněn z trestného činu, se považuje za nevinného, dokud jeho vina nebyla prokázána zákonným způsobem.“

A. Podání osob, které předstoupily před Soud

1. Stěžovatelé

24. Stěžovatelé uvedli, že rozhodnutí odvolacího soudu ze dne 5. června 1998 obsahovala nálezy z trestného jednání poté, co byli s konečnou platností viny zproštěni ohledně žalovaných skutečností, výkladem těchto skutečností jako trestného činu, z něhož nikdy nebyli obviněni a pro který nikdy nebyli souzeni.

25. Stěžovatelé, s odvoláním na případ *Hibbert v. Nizozemsko* (*dec.*, č. 38087/97, 26. ledna 1999), poukázali na rozdíly činěné v judikatuře Soudu mezi tvrzeními, která odrážejí názor, že dotčená osoba je vinna, a tvrzeními, která pouze popisují stav podezření. První tvrzení porušují presumpci nevinu, zatím co ta druhá nikoliv. Jelikož tvrzení, o něž se jedná, spadají do první kategorie, byl porušen článek 6 § 2.

2. Vláda

26. Vláda nepopřela aplikovatelnost článku 6 § 2 na dané řízení. Uvedla však, že nelze nalézt žádné porušení článku 6 § 2. S odvoláním na judikaturu Soudu, zejména na rozsudky v případech *Lutz v. Německo*, *Englert v. Německo* a *Nölkenbockhoff v. Německo* (25. srpna 1987, Série A č. 123) Vláda tvrdila, že odvolací soud pouze vzal v úvahu podezření, které se stále vznášelo nad stěžovateli.

27. Zproštění stěžovatelů viny z pokusu o zabití nebylo zpochybňováno. Ve skutečnosti, při rozhodování o tom, zda přiznat či nepřiznat náhradu za vazbu, odvolací soud nalezl, že fakta, jak byla prokázána, sice neznamenají pokus o zabití, ale mohla vést k úspěšnému stíhání v jiné obžalobě. Odvolací soud však nebyl příslušný vynést na tomto základě rozhodnutí, takže se zde nejednalo o presumpci nevinu. Odvolací soud dospěl k závěru, jak byl plně oprávněn ve světle rozsudku Soudu ve věci *Masson a Van Zon v. Nizozemsko* (28. září 1995, Série A č. 327-A) a jeho rozsudku ve věci *Leutscher v. Nizozemsko** (26. března 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-II), že neexistují spravedlivé důvody k nařízení výplaty náhrady stěžovatelům.

28. Kromě toho Vláda požádala Soud, aby upustil od příliš striktního posuzování takových rozhodnutí, jaká jsou zde napadána. V opačném případě by takováto rozhodnutí obsahovala v budoucnu méně informací a neodrážela by přesně důvody, které vedly k soudním rozhodnutím.

---

* Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku – Přílohový sešit X/1997, Rozhodnutí ES o stížnosti č. 17314/90, str. 3.

29. Na závěr Vláda uvedla, že nálezy v daném případě mohou být ve světle prokázaných skutečností stěží pokládány za nerozumné.

B. Hodnocení Soudy

30. Není sporu o tom, že uvedené řízení o náhradu spadá pod rozsah článku 6 § 2 Úmluvy. Avšak ani článek 6 § 2 ani žádné jiné ustanovení Úmluvy nedávají osobě „obžalované z trestného činu“ právo na vrácení nákladů nebo právo na náhradu za vazbu před procesem, jestliže řízení vedené proti ní bylo přerušeno nebo vyústilo ve zproštění viny (viz *Sekanina v. Rakousko*, rozsudek ze dne 25. srpna 1993, Série A č. 2166-A, § 25 a *Hibbert v. Nizozemsko* /dec./, č. 30087/97, 26. ledna 1999). Rozhodnutí odmítnout vrácení nákladů nebo náhradu za vazbu před procesem může nastolit otázku podle článku 6 § 2 Úmluvy, jestliže důvody na jeho podporu znamenají v podstatě určení viny bývalého obviněného, aniž by mu byla předtím prokázána vina podle zákona (viz *Minnelli v. Švýcarsko*, rozsudek ze dne 25. března 1983, Série A č. 62, § 37).

31. V případě *Baars v. Nizozemsko*, kde se stejně jako v daném případě jednalo o odůvodnění rozhodnutí odmítnout náhradu za vazbu před procesem, Soud provedl rozlišení mezi rozhodnutími, která popisují „stav podezření“, a rozhodnutími, která obsahují „nález viny“. Soud nalezl, že pouze druhá kategorie je neslučitelná s článkem 6 § 2 Úmluvy (č. 44320/98, § 25 – 32, 28. října 2003 s dalšími odkazy).

32. Pokud jde o daný případ, Soud poznamenává, že nebylo uváděno, že vazba stěžovatelů byla nezákonná. Avšak odvolací soud se neomezil na pouhé konstatování, že rozhodnutí vzít stěžovatele do cely předběžného zadržení a následně je zadržovat ve vazbě byla oprávněná, aby tak indikoval stav „podezření“ (článek 5 § 1 písm. c/ Úmluvy). Místo toho opřel odvolací soud svá rozhodnutí o úvahy, že stěžovatelé by byli na základě daných skutečností nevyhnutelně potrestáni, kdyby je byla prokuratura obžalovala za „hrozby spáchat trestný čin proti životu“. Toto odůvodnění nelze vidět nezávisle na dřívějších rozsudcích odvolacího soudu ze dne 5. prosince 1997, v nichž tento soud zprostil stěžovatele trestních obvinění, která byla proti nim vznesena (tj. pokus o vraždu či zabití Y.).

33. Soud je toho názoru, že postoj odvolacího soudu ze dne 5. června 1998 k požadavku stěžovatelů na náhradu znamenal určení viny stěžovatelů ze spáchání specifického trestného činu, aniž by stěžovatelům byla „prokázána vina podle zákona“ (viz *O. v. Norsko*, rozsudek ze dne 11. února 2003, Reports of Judgments and Decisions 2003-II, § 39 – 41).

34. Soud proto nalézá, že byl porušen článek 6 § 2 Úmluvy.

II. APLIKACE ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

35. Článek 41 Úmluvy stanoví toto:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitros-tátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přízná Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

36. Každý ze stěžovatelů požadoval částku 14 157,94 euro (EUR) plus zákonné úroky, pokud jde o škodu (jejíž povahu nespecifikovali) způsobenou tím, že byli zadržováni ve vazbě. Stěžovatelé tvrdili, že jejich požadavky je možné odlišit od požadavku předloženého v případě Baars v. Nizozemsko. V dané stížnosti nejenže odůvodnění v rozhodnutích odvola-cího soudu bylo nevhodné, ale vedlo přímo k zamítnutí jejich požadavků. Proto existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením Úmluvy a uváděnou škodou.

37. Vláda tvrdila, že požadavky stěžovatelů by měly být zamítnuty s odůvodněním, že ne-jou specifikovány a ve světle judikatury Soudu (Baars v. Nizozemsko a Demir v. Rakousko, rozsudek ze dne 5. listopadu 2002, č. 35437/97).

38. Soud má za to, že tvrzená škoda nemá žádnou příčinnou vazbu na nalezené porušení, jmenovitě na porušení presumpce nevinu (článek 6 § 2). Požadovaná náhrada by se mohla opírat pouze o nález nezákonnosti ohledně zadržování stěžovatelů v policejní cele předběž-ného zadržení a vazby před procesem. V daném případě však Soud nemůže učinit takovýto nález. Proto Soud nepřiznává z tohoto titulu žádnou náhradu.

B. Náklady a výdaje

39. Jeden ze stěžovatelů, Vincenzo Del Latte požadoval částku 2699,99 EUR jako náhradu nákladů a výdajů vynaložených v řízení před Soudem. Poradce stěžovatele uvedl, že stěžo-vatel je povinen zaplatit mu tento poplatek (včetně nizozemské DPH) na základě smluvního závazku, jakmile bude řízení před Soudem ukončeno.

40. Vláda tvrdila, že tento požadavek by měl být zamítnut s odůvodněním, že není specifi-kován a ve světle judikatury Soudu.

41. Soud připomíná, že aby mohly být náklady zahrnuty do náhrady podle článku 41 Úmluvy, musí být prokázáno, že byly skutečně a nutně vynaloženy a že jsou přiměřené co do výše (viz, mimo jiné, Campbell a Fell v. Spojené království, rozsudek ze dne 28. června 1984, Série A č. 80, str. 55 – 56, § 143 a B.B. v. Spojené království, rozsudek ze dne 10. února 2004, č. 53760/00, § 40).

42. Soud konstatuje, že Vincenzo Del Latte nepředložil rozpis času stráveného na případu jeho zástupcem. Kromě toho je požadavek přemrštěný vzhledem k tomu, že kromě korespondence předložil uvedený zástupce pouze formulář stížnosti, krátké připomínky v reakci na připomínky Vlády ve stadiu rozhodování o přípustnosti a požadavek na spravedlivé zadostiučinění. Soud pro-vedl vlastní ohodnocení na základě ekvity a údajů obsažených ve spise, načež přiznal stěžovateli částku 500 EUR jako náhradu nákladů a výdajů, plus jakoukoli daň, která může být splatná.

C. Úroky z prodlení

43. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení měly základ v marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Konstatuje, že byl porušen článek 6 § 2 Úmluvy;

2. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen vyplatit stěžovateli Vincenzo Del Latte do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, částku 500 EUR (pět set euro) jako náhradu nákladů a výdajů plus jakoukoli daň, která může být splatná;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedené částky splatné prosté úroky o úrokové míře rovnající se marginální úrokové míře Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

3. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 9. listopadu 2004 v souladu s ustanovením článku 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

T.L. EARLY
zástupce tajemníka sekce

J.-P. COSTA
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
TŘETÍ SEKCE
29. listopadu 2007
VĚC DEMIREL A ATES
(Rozsudek ve věci Demirel a Ates v. Turecko /2/)

Evropský soud pro lidská práva – Třetí sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci B.M. Zupančič, předseda, C. Birhan, R. Türmen, A. Gyulumyanová, E. Myjer, I. Ziemeleová a I. Berro-Lefevreová a dále S. Quesada, tajemník sekce, po neveřejném projednání dne 8. listopadu 2007 vynesl uvedeného dataí následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 31080/02) proti Turecké republice předložená Soudem podle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) dvěma tureckými občany, Hidirem Atesem a Hünkar Demirelovou (dále jen „stěžovatelé“), dne 1. srpna 2002.

2. Stěžovatelé byli zastoupeni Ö. Kilicem, advokátem vykonávajícím svou praxi v Istanbulu. Turecká vláda (dále jen „vláda“) nejmenovala svého zástupce pro účely řízení před Soudem.

3. Dne 29. června 2006 Soud rozhodl vyrozumět o stížnosti Vládu. Podle ustanovení čl. 29 § 3 Úmluvy Soud rozhodl, že posoudí meritum stížnosti současně s její přípustností.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

4. Stěžovatelé se narodili v letech 1979 a 1951 a žijí v Istanbulu. První stěžovatel byl šéfredaktorem týdeníku Yendici Gündem a druhá stěžovatelka byla jeho majitelkou.

5. V srpnu 2001, v desátém vydání novin, byl uveřejněn článek obsahující rozhovor s Cemilem Bayikem, který byl jedním z vůdců ilegální organizace, jmenovitě PKK (Dělnická strana Kurdistanu). Relevantní části rozhovoru zněly následovně:

„Uplynuly tři roky od té doby, co PKK ohlásila příměří, aby se zastavilo krveprolévání a aby přispěla k mírovému procesu. Později stáhla PKK své ozbrojené síly z Turecka, aby byl mír zachován. Stát však nepodnikl žádné kroky za účelem demokratizace či řešení kurdského problému.

....

Proces vedený proti našemu vůdci Abdullahu Öcalanovi je procesem vedeným proti kurdskému obyvatelstvu. Není to proto náš premiér, který si přeje být souzen před Evropským soudem pro lidská práva, nýbrž náš lid. Zákon byl porušen v Imrali, a proto trest smrti uložený

Öcalanovi a našemu lidu je protiprávní. Vzhledem ke všem okolnostem je přirozené očekávání našeho lidu od Evropského soudu pro lidská práva, soudu Evropy hájícího demokracii, lidská práva a panství práva.

...“

6. Dne 10. září 2001 vydal prokurátor při Soudu pro státní bezpečnost v Istanbulu proti stěžovatelům zatykač. S odvoláním na výše uvedené odstavce rozhovoru obžaloval prokurátor stěžovatele z toho, že dovolili uveřejnit prohlášení ilegální ozbrojené teroristické organizace. Obžaloba byla vznesena na základě článku 6 § 2 a 4 zákona o předcházení terorismu (zákon č. 3713), dodatkového článku 2 tiskového zákona (zákon č. 5680) a článku 36 trestního zákona.

7. Dne 27. prosince 2001 Soud pro státní bezpečnost v Istanbulu, složený ze tří civilních soudců, odsoudil stěžovatele ve smyslu obžaloby a uložil jim pokutu ve výši 2 034 900 tureckých lir (TRL) a 4 069 800 TRL. Soud první instance nařídil dočasné pozastavení vydávání novin na dobu patnácti dnů.

8. Stěžovatelé se odvolali. Blíže neuvedeného dne předložil vrchní prokurátor při Kasačnickém soudu své písemné stanovisko k meritu odvolání stěžovatelů. Toto stanovisko nebylo stěžovatelům sděleno.

9. Dne 21. května 2002 potvrdil Kasační soud rozsudek ze dne 27. prosince 2001.

10. Dne 24. června 2002 zaslal předseda Soudu pro státní bezpečnost v Istanbulu konečný rozsudek prokuratury při Soudu pro státní bezpečnost v Istanbulu spolu se žádostí, aby nařízení o pozastavení vydávání novin bylo vykonáno.

11. Dne 15. července 2002 dva policisté vykonali nařízení o pozastavení novin tím, že je oznámili prvnímu stěžovateli.

II. Relevantní vnitrostátní právo

12. V rozhodné době článek 6 § 2 a 4 zákona o předcházení terorismu (zákon č. 3713) stanovil toto:

„Osoby, které otisknou nebo zveřejní prohlášení nebo letáky pocházející od teroristických organizací, budou povinny zaplatit pokutu ve výši pět až deset milionů tureckých lir.

...

Budou-li trestné činy uvedené v předchozích odstavcích spáchány prostřednictvím médií či periodik ve smyslu článku 3 tiskového zákona (zákon č. 5680), bude vydavatel rovněž povinen zaplatit pokutu rovnající se 90 % z průměrného prodeje za předchozí měsíc, jestliže periodikum vychází častěji než měsíčně, nebo z prodeje za předchozí vydání, jestliže periodikum vychází měsíčně či méně často. Pokuta však nebude menší než pět milionů tureckých lir. Redaktorovi periodika bude nařízeno zaplatit částku rovnající se polovině pokuty uložené vydavateli.“

V rozhodné době stanovil článek 2 § 1 tiskového zákona (zákon č. 5680) toto:

„Existuje-li odsouzení pro trestný čin uvedený v dodatkovém článku 1 a spáchaný prostřednictvím média či tisku, může soud nařídít pozastavení vycházení periodika, v němž článek zakládající trestný čin vyšel, a to na dobu jednoho až patnácti dnů.“

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Údajné porušení článku 6 Úmluvy

13. Stěžovatelé si stěžovali na to, že bylo porušeno jejich právo na spravedlivý proces, protože jim nebylo umožněno reagovat na písemné stanovisko vrchního prokurátora při Kasačním soudu. V relevantní části stanoví článek 6 § 1 Úmluvy toto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě ... projednána ... soudem ...“

A. Přípustnost

14. Soud konstatuje, že tato stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále konstatuje, že stížnost není nepřipustná ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.

B. Meritum

15. Soud poznamenává, že již posuzoval stejnou stížnost a našel porušení článku 6 § 1 Úmluvy ve svém rozsudku v případě *Göc v. Turecko* (č. 36590/97), § 58, ECHR 2002-V). V tomto rozsudku Soud konstatoval, že vzhledem k povaze stanoviska vrchního prokurátora a ke skutečnosti, že stěžovateli nebylo umožněno na ně písemně reagovat, bylo porušeno stěžovatelovo právo na kontradiktorní řízení.

16. Soud posoudil stávající stížnost a neshledává žádné specifické okolnosti, jež by vyžadovaly, aby se od nálezů ve výše uvedeném případě odchýlil.

17. V souladu s výše uvedeným byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy pokud jde o nesdělení stěžovatelům stanoviska vrchního prokurátora při Kasačním soudu.

II. Údajné porušení článku 10 Úmluvy

18. Stěžovatelé si stěžovali, že jejich trestní odsouzení znamenalo porušení jejich práva na svobodu projevu. V této souvislosti se odvolali na článek 10 Úmluvy, který v relevantní části stanoví toto:

„1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a šířit informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. ....“

2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu ... územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti (nebo) předcházení nepokojům a zločinnosti ...“

19. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila.

A. Přípustnost

20. Soud konstatuje, že tato stížnost není zjevně nepodložená ve smyslu článku 35 § 3 Úmluvy. Soud dále konstatuje, že stížnost není nepřijatelná ze žádných jiných důvodů. Proto musí být stížnost prohlášena za přípustnou.

B. Meritum

21. Vláda tvrdila, že zasahování do práva stěžovatelů na svobodu projevu bylo oprávněné podle ustanovení druhého odstavce článku 10.

22. Soud konstatuje, že mezi stranami není sporu o tom, že napadené odsouzení bylo zasahováním do práv stěžovatelů na svobodu projevu chráněnou článkem 10 § 1. Obě strany akceptovaly, že toto zasahování bylo stanoveno zákonem a že sledovalo legitimní účel nebo účely, a to ochranu územní celistvosti a veřejného pořádku ve smyslu článku 10 § 2. Soud souhlasí. V daném případě však vyvstala otázka, zda bylo zasahování „nezbytné v demokratické společnosti“.

23. Soud přezkoumal řadu případů nastolujících otázky podobné těm, které vyvstaly v daném případě, a našel přitom porušení článku 10 (viz zejména následující rozsudky: *Ceylan v. Turecko /GC/, č. 23556/94, § 38, ECHR 1999-IV; Öztürk v. Turecko /GC/, č. 22479/93, § 74, ECHR 1999-VI; Ibrahim Aksoy v. Turecko, č. 28635/95, 30171/96 a 34535/97, § 80, 10. října 2000 a Kizilyaprak v. Turecko, č. 27528/95, § 43, 2. října 2003).*

24. Soud posoudil daný případ ve světle své judikatury a má za to, že Vláda neuvedla žádné skutečnosti ani důkazy, jež by ho v tomto případě dovedly k odlišnému závěru. Soud obzvláště přihlédl k obsahu článku a ke kontextu v jakém byl šířen. V této souvislosti vzal Soud v úvahu pozadí případu, který mu byl předložen, zejména problémy spojené s předcházením terorismu (viz *Ibrahim Aksoy*, citováno výše, § 60 a *Incal v. Turecko*, rozsudek ze dne 9. června 1998, *Reports of judgments and Decisions 1998-IV*, str. 1568, § 58).

25. Soud poznamenává, že názory vyjádřené ve zmíněném rozhovoru byly kritickým hodnocením politiky Turecka při řešení kurdského problému, jakož i procesu a následného trestu pro Abdullaha Öcalana. Avšak vnitrostátní soud měl za to, že napadený rozhovor obsahoval separatistickou propagandu teroristické organizace. Soud přezkoumal uvedený rozsudek a zdá se, že v něm nebyly uvedeny žádné dostatečné důvody pro ospravedlnění zásahu do práva stěžovatelů na svobodu projevu (viz, *mutatis mutandis*, *Sürek v. Turecko (č.4) /GC/*,

č. 24762/94, § 58, 8. července 1999). Podle jeho názoru, uvedený rozhovor jako celek nepodněcuje k násilí, k ozbrojenému odporu či povstání, takže není nenávistnou řečí. Jak je zakotveno v judikatuře, toto je podstatným faktorem (srovnej Sürek v. Turecko /GC/, č. 26682/95, § 62, ECHR 1999-IV a Gerger v. Turecko /GC/, č. 24919/94, § 50, 8. července 1999) při posuzování nezbytnosti opatření.

26. S přihlédnutím k výše uvedeným úvahám dospívá Soud k závěru, že odsouzení stěžovatelů bylo nepřiměřené sledovaným účelům, takže nebylo „nezbytné v demokratické společnosti“. Proto byl článek 10 Úmluvy porušen.

III. Další údajná porušení Úmluvy

27. Stěžovatelé se dále odvolali na článek 1 a článek 6 § 1v (pokud jde o nezávislost a nestrannost Soudu pro státní bezpečnost v Istanbulu), dále články 7, 13, 14, 17, 18 Úmluvy a na článek 1 Protokolu č.1.

28. Ve spisovém materiálu k danému případu však Soud nenachází nic, co by mohlo odhalovat projevy porušení těchto ustanovení. Z toho plyne, že tato část stížnosti je zjevně nepodložená a musí být odmítnuta na základě článku 35 § 3 a 4 Úmluvy.

IV. Aplikace článku 41 Úmluvy

29. Článek 41 Úmluvy stanoví :
„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

30. Stěžovatelé tvrdili, že jejich odsouzení mělo negativní dopad na jejich profesní pověst. Proto požadovali částky 3000 euro (EUR) a 5000 EUR jako náhradu peněžní škody a částky 2000 EUR a 3000 EUR jako náhradu morální újmy.

31. Vláda s těmito požadavky nesouhlasila.

32. Při absenci jakýchkoli důkazů na podporu těchto požadavků má Soud za to, že požadavky na náhradu peněžní škody jsou neopodstatněné. Proto je Soud zamítá. Na druhé straně má však Soud za to, že o stěžovatelích je možné předpokládat, že utrpěli za okolností daného případu určitý stres a úzkost. Při ohodnocení na základě ekvity, jak vyžaduje článek 41, přiznává Soud každému ze stěžovatelů částku 1000 EUR jako náhradu morální újmy.

B. Náklady a výdaje

33. Stěžovatelé dále požadovali částku 3250 EUR jako náhradu právnických poplatků a částku 400 EUR jako náhradu nákladů vynaložených před Soudem. Pokud jde o tyto požadavky,

odvolali se na seznam minimálních poplatků stanovený Advokátní komorou v Istanbulu a předložili dokument prokazující počet hodin – 25 hodin – které vynaložil advokát v jejich případě.

34. Vláda s tímto požadavkem nesouhlasila.

35. Soud může přiznat náhradu nákladů a výdajů, pokud byly skutečně a nutně vynaloženy a pokud jsou rozumné co do jejich výše (viz například *Sawicka v. Polsko*, č. 37645/97, § 54, 1. října 2002). Na základě dostupných informací Soud učinil svůj vlastní odhad a s přihlédnutím ke své judikatuře přiznává oběma stěžovatelům společně částku 1000 EUR jako náhradu jejich nákladů a výdajů.

C. Úroky z prodlení

36. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení měly základ v marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Prohlašuje dílčí stížnosti na nesdělení písemného stanoviska vrchního prokurátora při Kasačním soudu a na právo stěžovatelů na svobodu projevu za přípustné a zbytek stížnosti za nepřípustný;

2. Konstatuje, že byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;

3. Konstatuje, že byl porušen článek 10 Úmluvy;

4. Konstatuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovatelům do tří měsíců ode dne, kdy se rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, následující částky, které budou převedeny na nové turecké liry kurzem aplikovatelným v den vyrovnání a osvobozené od jakýchkoli daní či poplatků, které mohou být splatné:

(i) 1000 EUR (jeden tisíc euro) každému jako náhradu morální újmy;

(ii) 1000 EUR (jeden tisíc euro) společně jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedených částek splatné prosté úroky o úrokové míře rovnající se marginální úrokové míře Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;

5. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelů na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 29. listopadu 2007 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

S. QUESADA
tajemník sekce

B. M. ZUPANČIČ
předseda

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PRVNÍ SEKCE
29. listopadu 2007
VĚC TANGIYEVA
(Rozsudek ve věci Tangyieva v. Rusko)

Evropský soud pro lidská práva – Druhá sekce (dále jen „Soud“), zasedající jako senát, který tvořili soudci L. Loucaides, předseda, N. Vajičová, A. Kovler, E. Steinerová, K. Hajiyeve, D. Spielmann a S.E. Jebensová a dále A. Wampach, zástupce tajemníka sekce, po projednání na neveřejném zasedání dne 8. listopadu 2007 vynesl uvedeného data následující rozsudek:

POSTUP

1. Případu předcházela stížnost (č. 57935/00) proti Ruské federaci předložená Soudu po-dle čl. 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) ruskou občankou, paní Zaynap Abdul-Vagapovnou Tangijevou (dále jen „stěžovatelka“), dne 29. dubna 2000.

2. Stěžovatelka byla zastoupena právníky nevládní organizace EHRAC/Memorial Human Rights Centre. Ruská vláda (dále jen „Vláda“) byla zastoupena panem P. Laptěvem, zástupcem Ruské federace při Evropském soudu pro lidská práva.

3. Stěžovatelka tvrdila, že její tři příbuzní byli zabiti v Grozném v lednu 2000 vojáky státu. Odvolala se na čl. 2, čl. 3 a čl. 13 Úmluvy.

4. Rozhodnutím ze dne 18. května 2006 prohlásil Soud stížnost za přípustnou.

5. Poté co senát po konzultaci se stranami rozhodl, že se nevyžaduje ústní jednání o meritu věci (ustanovení 59 § 3 Jednacího řádu Soudu *in fine*), odpověděly si strany vzájemně na své připomínky.

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

I. Okolnosti případu

6. Stěžovatelka se narodila v roce 1958 a bydlela v Grozném (Čečensko). V současné době bydlí ve městě Ingushetia.

7. Podání stran o skutečnostech týkajících se okolností smrti příbuzných stěžovatelky a následného vyšetřování jsou dále uvedeny v části A. Popis relevantních materiálů předložených Soudu je uveden v části B.

A. Podání stran

1. Události z ledna 2000

8. Stěžovatelka žila se svou rodinou v obvodu Staropromyslovskij v Grozném ve svém vlastním domě č. 166 v ulici Deržavina.

9. V říjnu 1999 se obnovilo nepřátelství mezi ruskými vojáky a čečenskými bojovníky. Groznyj a jeho předměstí byly těžce bombardovány. Obvod Staropromyslovskij nacházející se v severní a centrální části města byl bombardován letectvem a dělostřelectvem. Stěžovatelka uvedla, že většina obyvatel tohoto obvodu uprchla do bezpečnějších míst. Po těžkých bojích začala ruská armáda od prosince 1999 od severu postupně získávat kontrolu nad městem a do konce ledna 2000 okupovala definitivně centrální části města.

10. V zimě 1999 až 2000 zůstala stěžovatelka spolu se svým otcem Abdulem-Vagapem Tangijevem (narozeným v roce 1926), se svou matkou Khirzan Ibragimovnou Gadaborševou (narozenou v roce 1932), se svým strýcem Ismailem Ibragimovičem Gadaborševem (narozeným v roce 1924) a se svou sestrou Khanifou Gazdijevou ve svém domě v Grozném. V prosinci 1999 se k nim připojilo pět sousedů, vesměs žen, protože jejich dům měl velký sklep, kde se mohly během bombardování ukrýt.

11. Stěžovatelka, její sestra a sousedka předložily písemná svědectví o událostech z prosince 1999 a z ledna 2000. Podle nich byl obvod vystaven těžkému bombardování 22. listopadu 1999, přičemž jedna z žen, které u nich pobývaly v domě, byla zabita. Téhož dne byla stěžovatelčina matka lehce zraněna šrapnelem. Poté bombardování ještě zesílilo, takže stěžovatelka a její rodina nemohly město opustit.

12. Po 23. prosinci 1999 nabylo bombardování na intenzitě a lidé, kteří se nacházeli ve sklepech, se rozhodli přemístit se na nějaké bezpečnější místo. Dne 26. prosince 1999 se většina z nich přemístila do nedaleké pětipatrové budovy s větším sklepem v Pugačevově ulici. Stěžovatelčin otec, strýc a jedna ze sousedek zůstaly v jejich domě, aby dohlíželi na majetek a na dobytek. Včera téhož dne uslyšela stěžovatelka z ulice hluk tankových motorů. Stěžovatelka uvedla, že se jim ulevilo, protože očekávaly konec bombardování.

13. Ráno 27. prosince 1999 se stěžovatelčin strýc setkal cestou z jeho domu na Pugačevovu ulici se skupinou ruských vojáků a řekl jim, že se v tomto domě uchýlila do sklepa skupina čtyřiceti až čtyřiceti pěti civilistů. Vojáci vstoupili do sklepa a zkontrolovali dokumenty mužů, z nichž většině bylo přes padesát let. Vojáci zaujali v blízkosti bojové postavení.

14. Ráno 28. prosince 1999 stěžovatelka zjistila, že jejich dům v ulici Deržavina je částečně poškozen. Když tam se svou matkou přišla, našla tam otce a sousedku, kteří zůstali ve sklepech po celý den na rozkaz vojáků, kteří se nacházeli okolo domu.

15. Ve dnech 28. a 29. prosince 1999 vstoupili vojáci do sklepa činžáku na Pugačevově ulici, kde stěžovatelka pobývala, a nařídili pod hrozbou mužům, aby jim pomohli posbírat těla šesti vojáků na ulici.

16. Dne 1. ledna 2000 dorazila do obvodu jednotka OMON (speciální policejní síly) a zaujala stanoviště v bývalé ubytovně poblíž Pugačevovy ulice. Téhož dne vojáci z jednotky vyvedli ze sklepa tři muže. Později se stěžovatelka dověděla, že byli zastřeleni.

17. Každého dne od 3. do 10. ledna 2000 docházela stěžovatelka kontrolovat příbuzné v jejich domě na ulici Deržavina. Při několika příležitostech se setkali s důstojníkem, který jim řekl, že se jmenuje Tima a že je velitelem posádky tanku, který se nachází u domu č.164 na ulici Kolcova. Důstojník byl často opilý a agresivní a jednou jim vyhrožoval, že je všechny zastřelí, ale stěžovatelčinu otci se podařilo jej uklidnit. Tima jim řekl, že je z Ossetije a že dříve bojoval v Dagestánu. Stěžovatelka uvedla, že jej může identifikovat nebo složit jeho podobiznu. Stěžovatelka dále uvedla, že situace byla velmi napjatá, protože vojáci pravidelně vcházeli do obou domů za účelem kontroly identity, nařizovali pod hrozbou obyvatelům, aby jim pomohli sbírat mrtvé, vybírali muže pro „výměnu“ za bojovníky, atd. Stěžovatelka rovněž viděla, jak jsou systematicky zapalovány domy v sousedství.

18. Večer dne 10. ledna 2000 se stěžovatelka, její rodina a několik sousedů rozhodli dalšího dne opustit Groznyj, a to do doby, než se situace uklidní. Stěžovatelka a její sestra odešly pro vodu do ubytovny, kde byli umístěni členové OMON, a upozornila důstojníka, že v domě na ulici Deržavina se nacházejí staří lidé a že by je neměli bombardovat nebo na ně střílet, až ponесou vodu. Poté se vrátila do sklepa domu na Pugačevově ulici, zatímco její matka, otec, strýc a jedna sousedka, Valentina Fotijeva, zůstali v jejich rodinném domě na ulici Deržavina.

19. Ráno 11. ledna 2000 stěžovatelka, její sestra a tři další ženy vstoupily do domu na ulici Deržavina vyzdvihnout jejího strýce a rozloučit se s příbuznými. Brána však byla zavřená a z domu stoupal dým. Na jejich volání jim nikdo neodpovídal, a proto otevřely dveře násilím. Ve sklepech hořelo, takže do něj nemohly vstoupit. V kuchyni našly mrtvého otce a mrtvou Valentinu Fotijevu; oba byli zastřeleni. Dokumenty, peníze a cenné věci zůstaly nedotčené. Stěžovatelka a její sestra vynesly obě těla z hořícího domu, avšak neměly dost času na to, aby uhasily oheň nebo je pochovaly, protože se obávaly, že se zabijáci vrátí. Běžely do domu na Pugačevově ulici a podaly zprávu o tom, co se přihodilo. Jeden soused je vyzval, aby okamžitě uprchly, a slíbil, že se postará o pohřeb. Stěžovatelka a její sestra si odnesly pouze osobní dokumenty a odešly k několik kilometrů vzdálenému silničnímu bloku Sobačevka, kde nastoupily na autobus do Inguška.

20. Dalšího dne, 12. ledna 2000, se stěžovatelka vrátila do Grozného se dvěma auty, aby odvezla a pohřbila mrtvé. V jednom z vojenských silničních zábran na cestě naložili tři vojáky jako bezpečnostní eskortu. Cestou potkali náhodou jejich souseda, který jim vysvětlil, kde pochoval stěžovatelčina otce. Když dorazili k číslu 166 na ulici Deržavi-

na, dům byl již zcela vyhořelý. Nemohli jít dolů do sklepa, protože tam byl ještě dým. Vykopali tělo stěžovatelčina otce a odnesli je pryč za účelem pohřbu ve vesnici Chermen v Severní Osetii.

21. O měsíc později odvezli příbuzní Valentiny Fotijevojové její tělo a pohřbili je na hřbitově v Grozném.

22. Později, 6. března 2000, byly ohořelé ostatky stěžovatelčiny matky a strýce vyjmuty ze sklepa úředníky ruského Ministerstva pro nouzové situace (Emercom). Poblíž těl byly nalezeny osobní věci a kulky. Stěžovatelčina rodina je pohřbila na vesnickém hřbitově v Ingušsku.

23. Kromě vlastní výpovědi a tří svědeckých výpovědí předložila stěžovatelka náčrtky okolí a jejího domu na ulici Deržavina č. 166 s vyznačením uvedených míst a polohy těl jejich příbuzných. Předložila rovněž fotografie zříceniny jejího domu a sklepa na Pugačevově ulici.

2. Následné události a vyšetřování usmrcení

24. Stěžovatelka se po incidentu neobrátila na žádný orgán ani nevyhledala lékaře. Avšak o jejím příběhu vyšly četné články v novinách a zprávách nevládních organizací, jejichž kopie předložila stěžovatelka Soudu.

25. Dne 26. ledna 2000 uveřejnily noviny Literaturnaja Gazeta článek „Vítejte v pekle! Rozhovory s lidmi, kteří unikli z obleženého Grozného“ informující o usmrcení příbuzných stěžovatelky, přičemž se opíraly o rozhovor s ní.

26. V únoru 2000 vydala organizace Human Rights Watch zprávu s titulkem „Usmrcení civilistů ve Staropromyslovském obvodu Grozného“, kde byli obviněni ruští vojáci ze svěvolného zavraždění nejméně třiceti osmi civilistů mezi koncem prosince a polovinou ledna. Human Rights Watch provedla rozhovory s přeživšími, s očitými svědky a s příbuznými usmrcených. Zpráva obsahuje informace o smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Khirzana Gadaborševa, Ismaila Gadaborševa a Valentiny Fotijevoj, přičemž se opírá o rozhovory se stěžovatelkou a s dalšími svědky v Ingušsku.

27. Několik nevládních organizací pro lidská práva stěžovatelce pomáhalo a oslovilo orgány pro výkon práva ohledně událostí ve Staropromyslovském obvodu Grozného v lednu 2000, při nichž údajně bylo několik tuctů místních obyvatel popraveno neidentifikovanými vojenskými jednotkami.

28. Dne 10. února 2000 se Human Rights Watch obrátila s písemnou žádostí na ruské orgány, včetně prezidenta, generálního prokurátora a ministra obrany, aby vyšetřili důvěryhodná tvrzení o masové vraždě ve Staropromyslovském obvodu.

29. Dne 3. května 2000 byla stěžovatelka vyslechnuta na prokuratuře ve Staropromyslovském obvodu. Stěžovatelka uvedla, že jí vyšetřovatel kladl otázky o usmrceních, kterých nebyla svědkem. Když uvedla, že vraždy mohli spáchat pouze ruští vojáci umístění okolo domu, a když hovořila o jejich předchozích návštěvách a výhrůžkách, vyšetřovatel jí řekl, že přímí svědkové vraždění neexistují a že by stěžovatelka mohla být stíhána pro křivé obvinění. Stěžovatelka uvedla, že za vraždění by mohl být odpovědný důstojník Tima, načež jí vyšetřovatel sdělil, že ten již zemřel. Poté nabyla stěžovatelka přesvědčení, že vyšetřování nebude účinné a neobrátila se již na žádný oficiální orgán.

30. Stěžovatelka byla předvolána k výslechu ještě jednou, ale zdá se, že se nedostavila.

31. Zdá se, že ohledně stěžovatelčiných příbuzných nebyly vystaveny žádné úmrtní listy. Stěžovatelčin bratranec, syn Ismaila Gadarbiševa, uvedl, že neměl problémy s obdržением úmrtních listů pro svého otce a pro další příbuzné.

32. Zástupci stěžovatelky, nevládní organizace Memorial, několikrát požádali prokurátory na různých úrovních, aby jim podali informace o vyšetřování usmrcení civilistů ve Staropromyslovském obvodu. Jako odpověď obdrželi rozporné informace s odkazy na různá čísla trestních případů. V několika případech byli informováni, že jejich žádosti byly postoupeny k vyřízení jiným prokuraturám.

33. Ve dnech 19. června a 18. července 2002 čečenská prokuratura informovala Memorial, že 5. března 2000 byl otevřen trestní případ č. 12011, týkající se vražd spáchaných v Grozném dne 10. ledna 2000, a že byl postoupen k dalšímu vyšetřování Severokavkazskému oddělení Generální prokuratury.

34. Avšak 22. srpna 2002 postoupilo Severokavkazské oddělení Generální prokuratury žádost Memorialu o informace prokurátorovi Čečenska a požádalo jej, aby vyhotovil aktualizaci vyšetřování trestního případu č. 12011.

35. Dne 17. února 2004 požádala stěžovatelka písemně prokurátora Staropromyslovského obvodu o nové informace o vyšetřování vraždy jejich příbuzných. Odpověď neobdržela.

36. Dne 28. května 2004 přiznala prokuratura Staropromyslovského obvodu status oběti stěžovatelčinu bratrovi Šamsudinovi Tangijejovi v trestním případě č. 33024 ohledně vraždy jeho rodičů a strýce v Grozném dne 11. ledna 2000.

3. Vyšetřování vražd – informace od Vlády

37. V březnu 2005 byla stížnost sdělena ruské Vládě, která byla v té době požádána, aby předložila kopii vyšetřovacího spisu č. 33024. Ve svém stanovisku, předloženém jako odpověď, vláda sdělila některé podrobnosti vyšetřování, aniž by blíže uvedla data

vyšetřovacích opatření. Vláda nepředložila žádné kopie dokumentů, na něž se odvolávala. Vláda uvedla, že vyšetřování stále probíhá a že odhalením dokumentů by byl porušen článek 161 trestního řádu, protože spis obsahuje informace vojenské povahy a osobní data svědků. Současně Vláda oznámila, že delegaci Soudu může být spis zpřístupněn na místě, kde bylo vedeno předběžné vyšetřování, s výjimkou „dokumentů (obsahujících informace vojenské povahy a osobní data svědků) a bez práva činit si kopie spisu a předávat je jiným osobám“.

38. V květnu 2006 Soud prohlásil stížnost za přípustnou a zopakoval svou žádost o dokumenty. Ve své odpovědi Vláda předložila aktualizaci vyšetřování a několik dokumentů z trestního vyšetřování (viz níže část B). Vláda nepředložila žádnou svědeckou výpověď ani další důležité procesní dokumenty, jako například popis míst nebo výsledky balistických zkoušek.

39. S odvoláním na informace od Generální prokuratury uvedla Vláda ve svých zprávách, že vyšetřováním bylo zjištěno, že mezi lednem a únorem 2000 provedly jednotky federálních sil protiteroristickou operaci ve Staropromyslovském obvodu v Grozném. Během této doby byli někteří obyvatelé obvodu, včetně příbuzných stěžovatelky, zabiti neznámými osobami.

40. Vláda uvedla, že prokurátoři provedli řadu vyšetřovacích úkonů. Dne 17. dubna 2004 prohledali dům Tangijeových. Dne 28. května 2004 byl vyslechnut stěžovatelčin bratr Šamšudin Tangijev a byl mu v řízení přiznán status oběti. Dne 5. května 2004 byly rovněž vyslechnuty stěžovatelka, její sestra a dva příbuzní, načež jim byl přiznán status obětí v řízení. Téhož dne obdrželi vyšetřovatelé od stěžovatelky dvě nábojnice, které nalezla poblíž těla svého otce. Byla provedena balistická zkouška a učiněn závěr, že jsou typem munice užívané pro automatickou pušku o kalibru 5,45 mm a že mohou být použity k identifikaci použité zbraně.

41. Vláda uvedla, že stěžovatelka a její příbuzní odmítli dovolit, aby byla těla jejich příbuzných exhumována za účelem provedení soudních testů. Odmítli též identifikovat místa jejich pohřbení, což znemožnilo zjistit příčinu jejich smrti.

42. Vláda dále informovala Soud, že mezi dubnem a červencem 2004 vyslechli vyšetřovatelé více než dvacet sousedů a známých Tangijeových, kteří vypověděli, že neměli žádné informace o pachatelích vraždění. Jeden ze svědků uvedl, že Staropromyslovskij obvod byl dějištěm těžkých bojů mezi federálními silami a ilegálními ozbrojenými skupinami. Jiný svědek vypověděl, že stěžovatelčin otec se dostal do sporu s členy ozbrojených skupin. Vyšetřovatelé neidentifikovali příbuzné a místo pohřbu Valentiny Fotijevové, ženy, která byla usmrčena v domě Tangijeových.

43. Vyšetřovatelé posoudili možnost, že vraždění se mohli dopustit vojáci, avšak nenalezli pro to žádnou podporu. Podle informací Vojenského okruhu Severního Kavkazu byly mezi lednem a únorem 2000 oddíly federálních sil ve Staropromyslovském obvodu

vystaveny četným útokům ilegálních ozbrojených skupin, které se mohly uvedeného vraždění dopustit. Dne 3. června 2005 vyslechl vojenský prokurátor velitele jedné vojenské jednotky, která se podílela na protiteroristické operaci v Grozném. Velitel uvedl, že o zavraždění příbuzných stěžovatelky nic nevěděl. Prokurátoři pokračovali s vyšetřovacími opatřeními za účasti vojáků.

44. Podle Vlády byly oběti systematicky informovány o odročeních a opětovných zahájeních případu. Vyšetřování zůstávalo neukončené u Obvodní prokuratury Staropromyslovského obvodu a bylo pod speciálním dozorem Generální prokuratury.

B. Dokumenty předložené stranami

1. Dokumenty předložené stěžovatelkou

45. V listopadu 2004 předložila stěžovatelka další listinné důkazy na podporu svých tvrzení. Kromě jejích podrobných tvrzení o skutečnostech předložila stěžovatelka tři svědecké výpovědi.

46. Stěžovatelčina sestra Chanifa Gazdijeva vypověděla, že dne 10. ledna 2000 se rozhodly opustit příštího dne Groznyj kvůli neustálému obtěžování vojáky. Ráno 11. ledna 2000 svědkyně spolu se stěžovatelkou a dvěma ženami jménem Galina a Birlant M. odešly vyzdvihnout její rodiče a strýce z jejich domu v ulici Deržavina. Poté vylíčila, jak objevily těla jejího a Valentinina otce, oba se střelnými ranami na hlavě. Dům byl celý prohledán a bylo v něm mnoho dřev po střelách. Některé kusy nábytku doutnaly, sklep byl uzavřen a vycházel z něho kouř. Ženy vynesly z domu obě těla, ale nemohly uhasit plameny ve sklepech. Poté zanechaly těla u souseda ze strachu, že by se vojáci mohli vrátit a zabít je jako svědkyně, a téhož dne opustily Groznyj. Otcovo tělo pohřbily 12. ledna 2000. Dne 6. března 2000 byly vyneseny ostatky jejich matky a strýce za pomoci Emercomu, které pak byly pohřbeny v Ingušsku.

47. Stěžovatelčin bratranec Magomet Gadaboršev dosvědčil smrt svého otce, strýce stěžovatelky. Svědek sám byl v relevantní době v Ingušsku a o smrti svého otce se dověděl od stěžovatelky a dalších příbuzných.

48. Stěžovatelčina sousedka v Grozném „Galina P.“ vypověděla, že byla se stěžovatelkou a s její sestrou dne 11. ledna 2000, když našly těla jejich rodičů a strýce v domě v ulici Deržavina. Svědkyně uvedla, že čečenští bojovníci opustili obvod do poloviny prosince a že předtím obyvatelům neublížovali a že jim občas i pomáhali. Od 25. prosince 1999 začali do Staropromyslovského obvodu vstupovat ruští vojáci. Někteří vojáci jim pomáhali a dávali jim jídlo. Někteří na nich často i pod hrozbou vyžadovali, aby jim pomohli sbírat mrtvá těla vojáků, protože „bojovníci“ nebudou na civilisty střílet. Sousedky podpořila prohlášení příbuzných o objevení těl dne 11. ledna 2000.

49. Kromě dokumentů předložených stěžovatelkou předložila vláda v řízení o případu Makhauri v Rusko (stížnost č. 58701/00) kopii vyšetřovacího spisu v trestním případě č.14/33/0262 (spojen v červenci 2004 s trestním případem č. 50100) zahájeném vojenskými vyšetřovateli v souvislosti s útokem na paní Makhauri v lednu 2000 ve Staropromyslovském obvodu. Spis rovněž obsahoval svědeckou výpověď Galiny P. (narozené v roce 1937), učiněnou během vyšetřování v srpnu 2000. Na základě těchto informací požádali vojenští vyšetřovatelé v roce 2000 Městskou prokuraturu v Grozném, aby jim poskytla informace o vraždě tří členů Tangijevovy rodiny a ženy jménem Valentina. Zdá se, že na to nedošla žádná odpověď.

50. Galina P. řekla vojenským vyšetřovatelům, že v zimě 1999 až 2000 zůstala v Grozném. Nastěhovala se do domu Tangijevových v ulici Deržavina, kde zůstalo ve sklepě devět lidí, a zůstala zde až do 24. prosince 1999. Poté se přemístili do jiného domu, č. 144 na Pugačevově ulici, protože ostřelování nabylo na intenzitě a protože první dům byl poškozen. Ve velkém sklepě domu č. 144 na Pugačevově ulici zůstalo asi šedesát lidí, většinou starších. Čečenští bojovníci opustili jejich obvod asi 18. prosince 1999. Svědkyně vypověděla, že federální vojáci pravidelně docházeli do jejich sklepa a nutili obyvatele, aby jim pomohli hledat raněné a mrtvé. Dne 1. nebo 2. ledna 2000 byli tři nejmladší muži (mladší než 50 let) vojáky odvlčeni a později byli nalezeni mrtví. Svědkyně popsala vojáky tak, že měli na sobě kvůli kamufláži modrošedé uniformy. Dále pak vypověděla, že 10. ledna 2000 spolu se dvěma sestrami Tangijevovými navštívila jejich dům, kdy pobývaly čtyři osoby: Abdul-Vagap Tangijev, jeho manželka Chiržan Gadaborševa, její bratr Ismail Gadaboršev a postarší žena „Valja“. V domě našli těla pana Tangijeva a Valji s prostřelenými hlavami, přičemž sklep byl uzavřen a hořel. Soused jim poradil, aby dům opustily, protože vojáci by se mohli vrátit, a později jim pověděl, že na dvoře pohřbil čtyři mrtvé. Téhož dne, 10. ledna 2000, odjela svědkyně do Inguška.

2. Dokumenty z trestního vyšetřovacího spisu

51. V září 2006 předložila Vláda asi sedmdesát stran dokumentů ze spisu o trestním vyšetřování vedeném ve věci vraždy stěžovatelčiných rodičů a strýce. Tyto dokumenty obsahují rozhodnutí prokurátorů o zahájení, postoupení, odročení a opětovném zahájení vyšetřování a o poskytnutí statusu oběti stěžovatelce a jejímu bratrovi. Lze je shrnout následovně.

52. Dne 3. května 2000, poté co v novinách Novaja Gazeta vyšel 27. dubna 2000 článek „Svoboda nebo smrt“, otevřela Městská prokuratura v Grozném trestní vyšetřovací spis č. 12038 podle článku 105 část 2 trestního řádu (vražda dvou nebo více osob za přítěživých okolností) „ve věci masové vraždy členů civilního obyvatelstva v sídlišti Katajama v Grozném 205. brigádou dne 19. ledna 2000“. V souvislosti s tímto řízením byla v květnu a v červnu 2000 vyléchnuta stěžovatelka a její bratr.

53. Dne 14. srpna 2003 rozhodl vyšetřovatel Městské prokuratury v Grozném, že zavraždění čtyř osob v č. 166 na ulici Deržavina je separátní epizodou a postoupil relevantní část spisu k dalšímu vyšetřování prokurátorovi obvodu Staropromyslovskij.

54. Dne 20. srpna 2003 Obvodní prokuratura obvodu Staropromyslovskij odmítla vést vyšetřování s odvoláním na článek 24 část 1 § 2 trestního řádu – s ohledem na nedostatek důkazů o tom, že ke smrti došlo v důsledku trestného jednání. Vyšetřovatel uvedl, že informace o okolnostech smrti stěžovatelčiných příbuzných nejsou kompletní. Pokud jde o stěžovatelčino tvrzení, dospěl k závěru, že ke smrti a k požáru domu nejpravděpodobněji došlo v důsledku ostřelování, protože v relevantní době byl obvod místem těžkých bojů. Při neexistenci spolehlivějších informací o důvodech a okolnostech smrti bylo vyšetřování uzavřeno.

55. Dne 2. dubna 2004 Prokuratura Čččenska toto rozhodnutí zrušila. Dne 16. dubna 2004 Prokuratura obvodu Staropromyslovskij otevřela spis o trestním vyšetřování č. 33024 podle článku 105 část 2 trestního řádu ve věci vraždy příbuzných stěžovatelky.

56. V květnu 2004 byl stěžovatelčinu bratrovi a v květnu 2005 stěžovatelce přiznán v řízení status oběti.

57. V různých stadiích řízení bylo vydáno několik nařízení nadřízenými prokurátory, vypočítávajících kroky, které mají vyšetřovatelé učinit. Dne 26. srpna 2004 prokurátor z prokuratury obvodu Staropromyslovskij mimo jiné nařídil, aby byl nakreslen plán akce, aby byly podniknuty kroky k lokalizaci míst pohřbení a provedena exhumace a soudní testy, aby byly sesbírány kulky a nábojnice z místa činu a zaslány k prozkoumání expertem v oboru balistiky, aby bylo shromážděno více informací o obětech, včetně identifikace příbuzných Valentiny Fotijejové. Podobné příkazy byly vydány v říjnu 2004 a v dubnu a prosinci 2005.

58. Mezi dubnem 2004 a srpnem 2006 bylo vyšetřování sedmkrát odročeno a opětovně zahájeno. Poslední dokument ve spise, který byl přezkoumá Soudem, má datum 14. srpna 2006. Prokurátor z prokuratury obvodu Staropromyslovskij shrnul výsledky vyšetřování a znovu nařídil shromáždit chybějící informace o obětech, identifikaci a výsledcích dalších možných svědků trestného činu, včetně Galiny P., a provedení dalších kroků k identifikaci pachatelů vraždění.

II. Relevantní vnitrostátní právo

59. Až do 1. července 2002 byly trestně právní otázky upraveny trestním řádem Ruské sovětské federativní republiky. Od 1. července 2002 byl starý trestní řád nahrazen trestním řádem Ruské federace.

60. Článek 161 nového trestního řádu obsahuje pravidlo o zákazu odhalovat údaje z předběžného vyšetřování. Podle § 3 tohoto článku mohou být informace z vyšetřovacího spisu zpřístupněny pouze se souhlasem prokurátora nebo vyšetřovatele a pouze tehdy, pokud tím nejsou porušena práva a zákonné zájmy účastníků trestního řízení a pokud to nebrání vyšetřování. Zpřístupnění informací o soukromém životě účastníků trestního řízení je bez jejich souhlasu zakázáno.

PŘÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

I. Předběžná námitka Vlády

1. Argumentace stran

61. Vláda požadovala, aby Soud prohlásil stížnost za nepřipustnou, protože stěžovatelka nevyčerpala vnitrostátní opravné prostředky. Vláda uvedla, že vyšetřování vražd pokračuje v souladu s vnitrostátním právním řádem. Stěžovatelka se neodvolala k soudu v Čečensku ani k dalšímu v oblasti Severního Kavkazu se stížností proti postupu vyšetřujících orgánů nebo proti jiným údajně protiprávním úkonům státních úředníků. Stěžovatelka tak nevyužila dosažitelných vnitrostátních opravných prostředků.

62. Stěžovatelka s námitkou Vlády nesouhlasila. Tvrdila, že v jejím případě bylo vyšetřování naprosto neúčinné. Stěžovatelka dále uvedla, že civilní opravné prostředky zmiňované Vládou nemohou zjistit identitu pachatelů trestných činů, neexistují-li závěry z trestního vyšetřování. Proto požádala Soud, aby předběžnou námitku Vlády zamítl.

2. Hodnocení Soudu

63. V daném případě Soud nerozhodl o vyčerpání vnitrostátních opravných prostředků ve stadiu řízení o přípustnosti, neboť našel, že tato otázka úzce souvisí s meritem věci. Soud bude nyní postupovat tak, že posoudí argumenty stran ve světle ustanovení Úmluvy a své relevantní praxe. Soud již dříve v řadě podobných případů našel, že ruský právní řád upravuje v podstatě dvě cesty nápravy pro oběti protiprávních a trestných činů přičitatelných státu nebo jeho činitelům, a to opravné prostředky trestně právní a civilně právní (viz Estamirov a ostatní v. Rusko, č. 60272/00, § 73 – 74, 12. října 2006).

64. Pokud jde o civilní postup k dosažení nápravy škody utrpěné protiprávními činy nebo nezákonným postupem státních činitelů, nelze tento postup samotný pokládat ze účinný opravný prostředek v kontextu s požadavky uplatněnými podle článku 2 Úmluvy. Civilní soud nemůže vést nezávislé vyšetřování a nemůže bez závěrů trestního vyšetřování dospět k rozhodujícím nálezům ohledně identity pachatelů fatálních útoků a o to méně může zjistit jejich odpovědnost (viz Chašujev a Aakajev v. Rusko, č. 57942/00 a 57945/00, § 119 – 121, 24. února 2005 a Estamirov a ostatní, citováno výše, § 77). Ve světle výše uvedeného Soud potvrzuje, že stěžovatelka nebyla povinna použít civilních opravných prostředků. Předběžná námitka v tomto ohledu se tudíž zamítá.

65. Pokud jde o trestně právní opravné prostředky, Soud konstatuje, že vyšetřování vražd zůstává neukončené od května 2000. Stěžovatelka a Vláda mají rozdílná stanoviska, pokud jde o účinnost tohoto vyšetřování.

66. Soud má za to, že tato část předběžné námitky Vlády úzce souvisí s meritem stěžovatelčiny stížnosti. Proto se Soud domnívá, že tyto otázky je třeba posoudit dále ve spojení s hmotně právními ustanoveními Úmluvy.

II. Hodnocení důkazů a zjištění faktů Soudem

A. Argumentace stran

67. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli protiprávně zavražděni státními agenty a že státní orgány neprovedly účinné a adekvátní vyšetření okolností jejich smrti. Stěžovatelka požádala Soud, aby vyvodil závěry, pokud jde o odůvodněnost jejich faktických tvrzení ohledně nepředložení dokumentů požadovaných od Vlády.

68. Vláda se odvolala na to, že nejsou k dispozici závěry z neukončeného vyšetřování, a popřela odpovědnost státu za zavraždění příbuzných stěžovatelky.

B. Obecné principy

69. Před hodnocením důkazů Soud připomíná, že je pro účinné působení systému individuálních stížností upraveného článkem 34 Úmluvy velice důležité, aby státy poskytl všechny nezbytné pomůcky, které umožní řádné a účinné posouzení stížností (viz *Tanrikulu v. Turecko /GC/, č. 23763/94, § 70, ECHR 1999-IV*). V případech, kde existují odlišná tvrzení o událostech, je Soud nevyhnutelně konfrontován, když zjišťuje fakta, se stejnými problémy, jako jsou ty, kterým čelí soud první instance. Pro řízení o kauzách této povahy je inherentní, když individuální stěžovatel obviňuje agenty státu z porušení práv podle Úmluvy, že pouze žalovaný stát může mít v některých případech přístup k informacím podporujícím nebo vyvracejícím tato tvrzení. Nepředložení státem takovýchto informací, které má k dispozici, bez uspokojivého vysvětlení může nejen vést k závěrům o odůvodněnosti tvrzení stěžovatele, ale může také odrážet negativní úroveň dodržování závazků podle článku 38 § 1 písm. a) státem (viz *Timurtas v. Turecko, č. 23531/94, § 66 a 70, ECHR 2000-VI* a *Tanis a ostatní v. Turecko, č. 65899/01, § 160, ECHR 2005-VIII*).

70. Soud se odvolává na řadu principů, které se vyvinuly v jeho judikatuře, kdy má za úkol zjistit fakta, ohledně kterých jsou strany ve pří. Pokud jde o sporná fakta, Soud připomíná svou jurisprudenci potvrzující standard důkazu „mimo rozumnou pochybnost“ při svém hodnocení důkazů (viz *Avsar v. Turecko, č. 25657/94, § 282, ECHR 2001-VII /extrakty/*). Takovýto důkaz může vyplynout z koexistence dostatečně silných, jasných a souhlasných závěrů nebo z podobných nevyvrácených domněnek a skutečností. V tomto kontextu je třeba vzít v úvahu chování stran, když se důkazy pořízují (viz *Tanis a ostatní, citováno výše, § 160*).

71. Soud je citlivý k subsidiární povaze své role a uznává, že musí být v roli soudu první instance opatrný při zjišťování skutečností, není-li to s ohledem na okolnosti konkrétního případu nevyhnutelné (viz například *McKerr v. Spojené království /dec./, č. 28883/95*,

4. dubna 2000). Jsou-li však předložena tvrzení podle článku 2 a 3 Úmluvy, musí Soud provést obzvláště zevrubné přezkoumání (viz, *mutatis mutandis*, rozsudky ve věci Ribitsch v. Rakousko, 4. prosince 1995, Série A č. 336, str. 24, § 32 a Avsar, citováno výše, § 283), i když vnitrostátní řízení a vyšetřování již proběhla.

72. Závěrem, proběhlo-li trestní řízení u vnitrostátních soudů ohledně týchž tvrzení, je třeba mít na paměti, že trestně právní odpovědnost je odlišná od mezinárodně právní odpovědnosti podle Úmluvy. Kompetence Soudu se omezuje na mezinárodně právní odpovědnost. Odpovědnost podle Úmluvy spočívá na jejich vlastních ustanoveních, která je třeba interpretovat a aplikovat na základě cílů Úmluvy a ve světle relevantních principů mezinárodního práva. Odpovědnost státu podle Úmluvy, vznikající z jednání jeho orgánů, agentů a zaměstnanců, nelze směřovat s vnitrostátními právními otázkami trestní odpovědnosti posuzovanými vnitrostátními trestními soudy. Soud se nepodílí na žádných nálezech viny či nevinu v tomto smyslu (viz Avsar, citováno výše, § 284).

C. Článek 38 § 1 písm. a) a z něho vyplývající závěry vyvozené Soudem

73. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli zavražděni vojáky. Na podporu svých tvrzení se odvolala na svou vlastní výpověď a na výpovědi její sestry a souseda, které potvrzují, že v relevantní době byli ve Staropromyslovském obvodu přítomni vojáci ruské armády a policie (OMON), a na informace o jejich podílu na vraždění civilistů. Stěžovatelka dále tvrdila, že nepředložení Vládou požadovaných dokumentů, zejména vyšetřovacího spisu, znamená porušení jejich závazků podle článku 34 a článku 38 § 1 písm. a) Úmluvy.

74. Ve světle těchto tvrzení Soud postoupil stěžovatelčinu stížnosti Vládě a požádal ji, aby mu předložila dokumenty z trestního vyšetřovacího spisu ve věci zavraždění příbuzných stěžovatelky. Tato žádost byla zopakována předtím i poté, co byla stížnost prohlášena za přípustnou, protože důkazy obsažené ve spise Soud shledal v daném případě klíčovými pro zjištění faktů (viz výše odstavce 37 – 38).

75. Ve svých podáních Vláda nepopřela, že Abdul-Vagap Tangijev, Chidžan Gadaborševa a Ismail Gadaboršev byli zavražděni v noci z 10. na 11. ledna 2000 v Grozném. Tvrdila však, že přesné důvody a okolnosti jejich smrti nebyly osvětleny. Vláda odmítla odhalit většinu podstatných dokumentů z trestního vyšetřovacího spisu, přičemž se odvolala na článek 161 trestního řádu, který podle ní předložení těchto dokumentů bránil.

76. Soud poznamenává, že Vláda nepožádala o aplikaci ustanovení 33 § 2 Jednacího řádu Soudu, který povoluje omezení principu veřejného charakteru dokumentů uložených u Soudu za legitimním účelem, jakým je například ochrana národní bezpečnosti a soukromého života stran, jakož i zájmy spravedlnosti. Soud dále poznamenává, že již dříve našel, že ustanovení článku 161 nebrání odhalení dokumentů ze spisu o probíhajícím vyšetřování, ale spíše stanoví postup při takovémto odhalení a jeho limity (viz, pokud jde o podobné závěry, Micejev

v. Rusko, č. 77617/01, § 104, 26. ledna 2006). Z těchto důvodů se Soud domnívá, že vysvětlení Vlády ohledně odhalení spisu dostatečně neodůvodňují zadržování klíčových informací požadovaných Soudem.

77. V tomto světle a s vědomím výše citovaných principů Soud nalézá, že v tomto ohledu může vyvodit závěry z chování Vlády. Dále pak, s odvoláním na důležitost spolupráce žalované Vlády v řízení podle Úmluvy, Soud konstatuje, že byly porušeny závazky stanovené článkem 38 § 1 písm. a) Úmluvy poskytnout všechny nezbytné prostředky Soudu při plnění jeho úkolu zjistit fakta.

78. Pokud jde o stěžovatelčinu stížnost, že nepředložením Vládou dokumentů z vyšetřovacího spisu došlo také k porušení článku 34 Úmluvy, Soud ve světle výše uvedeného nálezu k článku 38 § 1 písm. a) konstatuje, že z hlediska článku 34 nevyvstává žádná separátní otázka.

D. Hodnocení faktů Soudem

79. Soud poznamenává, že mezi stranami není sporu o tom, že stěžovatelčini příbuzní zemřeli ve dnech stěžovatelkou uvedených a že se stali obětí protiprávního použití síly. Zbývá rozhodnout o tom, zda jsou za jejich smrt odpovědní agenti Vlády.

80. Stěžovatelka uvedla, že k zavraždění jejích příbuzných došlo v přímém spojení s dalšími vraždami, k nimž došlo ve Staropromyslovském obvodu v lednu 2000. Stěžovatelka tvrdila, že vojáci federálních sil provedli „hromadné popravy“ obyvatel a že k vraždám jejích příbuzných došlo podle tohoto vzoru. Odvolala se na závěry Soudu v případě Chašijev a Akajeva v. Rusko, kdy Soud shledal zjištěným, že ruské síly měly nad obvodem kontrolu v uvedené době a že byly odpovědné za smrt stěžovatelčiných příbuzných ve dnech 19. a 20. ledna 2000 (viz Chašijev a Akajeva, citováno výše, § 142 – 145).

81. Soud se již zmínil o stěžovatelčiných potížích získat nezbytné důkazy na podporu tvrzení stěžovatele/stěžovatelky, které jsou v rukou žalovaného státu v případech, kdy stát nepředloží relevantní dokumentaci. Jestliže stěžovatel předloží případ *prima facie* a Soudu je zabráněno dospět k faktickým závěrům pro nedostatek dokumentů, je povinnost státu nezvratně prokázat, proč nemohou zmíněné dokumenty sloužit na podporu tvrzení stěžovatele, nebo podat uspokojivé a přesvědčivé vysvětlení o tom, jak k dotčeným událostem došlo. Důkazní břemeno se tak přesouvá na stát a pokud ten při své argumentaci selže, vyvstanou otázky podle článků 2 a/nebo 3 (viz Togcu v. Turecko, č. 27601/95, § 95, 31. května 2005; Akkum a ostatní v. Turecko, č. 21894/96, § 211, ECHR 2005- ... /extrakty/).

82. Soud již výše uvedl, že nemohl využít výsledky vnitrostátního vyšetřování vzhledem k tomu, že stát neodhalil dokumenty ze spisu. Soud rovněž našel, že nemůže vyvodit závěry z chování státu, pokud jde o dokumenty o vyšetřování. Soud je přesvědčen, že stěžovatelka předložila případ *prima facie*, její příbuzní byli zavražděni vojáky v noci

z 10. na 11. ledna 2000 a že Vláda nepodala žádné další uspokojivé a přesvědčivé vysvětlení událostí.

83. Za těchto okolností Soud pokládá za zjištěné, že smrt příbuzných stěžovatelky lze přičíst státu.

III. Údajné porušení článku 2 Úmluvy

84. Stěžovatelka tvrdila, že její příbuzní byli nezákonně zavražděni agenty státu a že státní orgány neprovedly účinné a adekvátní vyšetřování okolností jejich smrti. Odvolala se na článek 2 Úmluvy, který stanoví toto:

„1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.

Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není víc než zcela nezbytné, při:

- a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;
- b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené;
- c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.“

85. Soud nejprve posoudí stěžovatelčinu dílčí stížnost týkající se účinnosti vyšetřování.

A. Údajná neadekvátnost vyšetřování

1. Argumentace stran

86. Stěžovatelka tvrdila, že žalovaný stát neprovedl účinné a zevrubné vyšetření smrti jejích příbuzných. Vyšetřování bylo pomalé a nebyly učiněny kroky nezbytné k zajištění relevantních důkazů a k identifikaci pachatelů trestného činu. Stěžovatelce nebyl v řízení promptně přiznán status obětí a stěžovatelka nebyla řádně informována o jeho vývoji.

87. Vláda nesouhlasila s tvrzením, že ve vyšetřování došlo k pochybením. Poukázala na těžkosti spojené s vyšetřováním v Čečensku. Vláda zdůraznila, že stěžovatelka a její bratr, kterým byl přiznán v trestním řízení status obětí, opakovaně vznášeli námitky proti exhumaci těl a proti soudním testům, čímž bránili vyšetřovacímu procesu.

2. Hodnocení Soudu

88. Soud již při mnoha příležitostech prohlásil, že závazek chránit právo na život podle článku 2 Úmluvy rovněž implicitně vyžaduje, že zde musí být určitá forma úředního vyšetřování, jestliže jednotlivci byli usmrceni v důsledku použití síly. Soud rozvinul několik vedoucích principů, které je třeba následovat, aby vyšetřování splňovalo požadavky

Úmluvy (pokud jde o nedávné shrnutí, viz Bazorkina v. Rusko, č. 69481/01, § 117 – 119, 27. června 2006).

89. V daném případě bylo provedeno vyšetřování usmrcení. Soud musí stanovit, zda toto vyšetřování splňovalo požadavky článku 2 Úmluvy.

90. Soud poznamenává, že státní orgány se o zločinu dověděly nejpozději v květnu 2000, kdy trestní vyšetřování vražd spáchaných ve Stropromyslovském obvodu bylo zahájeno Městskou prokuraturou v Grozném. Dne 3. května 2000 v rámci tohoto vyšetřování stěžovatelka a později její bratr byli vyslechnuti a potvrdili informace o nálezů těl příbuzných a o jejich pohřbu. Nejeví se však, že v té době byly podniknuty nějaké kroky za účelem tyto vraždy objasnit. Více než o tři roky později, v srpnu 2003, byly dokumenty ohledně vražd stěžovatelčiny rodiny postoupeny obvodní prokuratuře s pokynem vést separátní vyšetřování. Avšak 20. srpna 2003 zaujal vyšetřovatel této prokuratury stanovisko, že nebyl spáchán žádný trestný čin, přičemž se odvolal na možnost, že uvedené osoby zemřely v důsledku ostřelování. Toto rozhodnutí bylo učiněno bez dalších vyšetřovacích úkonů zaměřených na osvětlení okolností smrti.

91. Soud poznamenává, že i ty nejzákladnější procesní úkony byly učiněny až poté, kdy byl případ postoupen žalované Vládě, a více než čtyři roky po zmíněných událostech. Opatření učiněná po dubnu 2004 zahrnovala klíčové kroky jako výslech dalších svědků, ohledání místa, pokusy identifikovat vojenské jednotky, které se mohly na vraždách podílet, a vypracování znaleckého balistického posudku. Je zřejmé, že pokud tato opatření měla vést k nějakým smysluplným výsledkům, měla být provedena ihned poté, co byl trestný čin oznámen státním orgánům, a zajisté jakmile vyšetřování započalo. Soud připomíná, že v případech smrti za nejasných okolností musí být vyšetřování promptní. Plynutí času vede nevyhnutelně k narušení množství a kvality dosažitelných důkazů a zřejmě zanedbání pečlivosti vrhá pochybnost na dobrou víru vyšetřovacího úsilí a protahuje utrpení členů rodiny (viz Paul a Audrey Edwards v. Spojené království, č. 46477/99, § 86, ECHR 2002-II). Tyto průtahy, které zůstávají v daném případě neobjasněny, nejenže demonstrují nekonání z vlastního podnětu, ale současně zakládají porušení závazku být příkladně promptní a důkladný při projednávání takto závažného zločinu.

92. Řada klíčových úkonů nebyla nikdy vykonána. Například nebyly během vyšetřování provedeny žádné pitvy ani soudní posudky, i když se zdá, že některé pokusy získat relevantní povolení od příbuzných byly učiněny v roce 2000 a později v roce 2004. Vyšetřování tak postrádalo informace o stavu těl a o typu utrpěných zranění a nemohlo tak zjistit s nějakým stupněm přesnosti příčinu smrti. Soud poznamenává, že v tomto ohledu stěžovatelka značně přispěla k tomuto pochybení, protože ani ona, ani její bratr nesouhlasily s exhumací těl a dokonce odmítly určit místo pohřbení jejich příbuzných. Soud však má za to, že stěžovatelčino odmítnutí souhlasit s exhumací nemůže zprostit státní orgány jejich povinnosti získat přesné informace o smrti čtyř osob, k níž došlo za podezřelých okolností. Nezdá se, že by prokurátoři, kteří nesli primární odpovědnost, někdy vydali náležitě příkazy nebo že by se

pokusili záležitost nějak sledovat (viz, *mutatis mutandis*, Tanli v. Turecko, č. 26129/95, § 152, ECHR 2001-III /extrakty/).

93. Soud dále poznamenává, že stěžovatelce a jejímu bratrovi byl přiznán status oběti teprve v roce 2004. Dokonce i poté byli pouze informováni o odročení a opětovném zahájení řízení a nikoli o dalším důležitém vývoji. Takže vyšetřovatelé nezajistili dostatečnou veřejnou kontrolu, aby tak podrobili vyšetřování a jeho výsledky požadované úrovni veřejného dohledu; nezajistili ani, aby v řízení byly zabezpečeny zájmy nejbližších příbuzných.

94. Závěrem Soud konstatuje, že vyšetřování bylo mnohokrát odročeno a obnoveno a že dohlížející prokurátoři při několika příležitostech upozorňovali na chyby v řízení a nařizovali jejich nápravu, avšak tyto instrukce nebyly dodrženy.

95. Ve světle výše uvedeného Soud nalézá, že státní orgány neprovedly účinné trestní vyšetřování okolností smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Chidžany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa. To za daných okolností vedlo k tomu, že použití vnitrostátních opravných prostředků, ať už civilních či trestních, se stalo rovněž neúčinným. Proto Soud zamítá v tomto ohledu předběžnou námitku Vlády a konstatuje, že byl porušen článek 2 v jeho procesně právní části.

B. Údajné porušení ochrany práva na život

1. Argumentace stran

96. Stěžovatelka uvedla, že v noci na 11. ledna 2000 byli její příbuzní v rozporu s článkem 2 Úmluvy zavražděni neidentifikovanými ruskými vojáky, kteří se v uvedeném obvodě nacházeli.

97. Vláda nepopřela fakt, že stěžovatelčini příbuzní zemřeli. Neshledala však možným odpovědět na otázku, zda ohledně stěžovatelčiniých příbuzných došlo k porušení článku 2, když vyšetřování smrti ještě neskončilo. Vláda poznamenala, že není k dispozici dostatek přesných informací o okolnostech jejich smrti. Během vyšetřování nebyly získány žádné informace na podporu tvrzení, že za uvedený zločin mohou vojáci.

2. Hodnocení Soudu

98. Soud připomíná, že článek 2, který garantuje právo na život a stanoví okolnosti, za nichž zbavení života může být ospravedlněno, se řadí mezi nejzákladnější ustanovení Úmluvy, od nichž nejsou povoleny odchylky. Spolu s článkem 3 zakotvuje jednu ze základních hodnot demokratických společností tvořících Radu Evropy. Okolnosti, za nichž může být zbavení života ospravedlněno, musí být tudíž striktně vymezeny. Předmět a účel Úmluvy jako nástroje ochrany individuálních lidských práv také vyžaduje, aby byl článek interpretován

a aplikován tak, aby jeho záruky byly praktické a účinné (viz McCann a ostatní, citováno výše, § 146 – 147).

99. Ve světle důležitosti ochrany poskytované článkem 2 musí Soud podrobit zbavení života co nejpřísnější kontrole a vzít přitom v úvahu nejen jednání agentů státu, ale také všechny další okolnosti (viz, mimo jiné, Avsar, citováno výše, § 391).

100. Soud již výše odvodil, že agenti státu byli odpovědní za smrt Abdula Vagapa Tangijeva, Chiržany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa (viz výše odstavce 82 a 83). Vláda netvrdila, že by se na daný případ mohly aplikovat výjimky uvedené ve druhém odstavci článku 2.

101. Soud je tak doveden k závěru, že článek 2 Úmluvy byl porušen i v jeho hmotně právní části.

IV. Údajné porušení článku 3 Úmluvy

102. Stěžovatelka tvrdila, že pocity strachu, úzkosti a stresu, kterými trpěla v důsledku zavraždění tří členů její rodiny, se rovnaly zacházení odporujícím článku 3 Úmluvy, který zní takto:

„Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu.“

103. Kromě popírání faktického základu stěžovatelčiných tvrzení se Vláda specificky nezabývala její dílčí stížností na porušení článku 3 Úmluvy.

104. Soud se domnívá, že v daném případě nevznikají specifické otázky kromě těch, které již byly posouzeny podle článku 2 a článku 13 (níže).

105. Za těchto okolností Soud, i když nemá pochybnosti, že smrt členů rodiny způsobila stěžovatelce hluboké utrpení, nenachází v tomto kontextu žádný základ pro nálezní porušení článku 3.

V. Údajné porušení článku 13 Úmluvy

106. Stěžovatelka uvedla, že neměla žádné účinné opravné prostředky ohledně výše uvedených porušení, a to v rozporu s článkem 13 Úmluvy, který stanoví toto:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít právní prostředky nápravy před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

107. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasila a odvolala se na dosud probíhající trestní vyšetřování výše uvedených vražd.

108. Soud připomíná, že článek 13 Úmluvy garantuje dostupnost na vnitrostátní úrovni opravného prostředku k vynucení podstaty práv a svobod podle Úmluvy, a to v jakékoli formě, jaká se může vyskytnout k zajištění vnitrostátního právního řádu. S ohledem na fundamentální důležitost práva na ochranu života článek 13 vyžaduje, kromě vyplacení náhrady tam, kde je to nutné, zevrubné a účinné vyšetřování vedoucí k identifikaci a k potrestání osob odpovědných za zbavení života a těch, které způsobily zacházení odporující článku 3, včetně účinného přístupu stěžovatele k vyšetřování, vedoucího k identifikaci a potrestání odpovědných osob (viz *Angelova v. Bulharsko*, č. 38361/97, § 161 – 162, ECHR 2002-IV a *Süheyla Aydın v. Turecko*, č. 25660/94, § 208, 24. května 2005). Soud dále připomíná, že požadavky článku 13 jsou širší než závazek podle článku 2 vést účinné vyšetřování (viz *Chashijev a Akajeva*, citováno výše, § 183).

109. Z toho plyne, že za okolností, jaké jsou zde, bylo trestní vyšetřování smrti neúčinné a účinnost jakéhokoli jiného opravného prostředku, který mohl existovat, včetně civilních opravných prostředků, byla v důsledku toho narušena, takže stát porušil své závazky podle článku 13 Úmluvy.

110. V důsledku toho byl porušen článek 13 ve spojení s článkem 2 Úmluvy.

VI. Aplikace článku 41 Úmluvy

111. Článek 41 Úmluvy stanoví toto:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Škoda

112. Stěžovatelka nepředložila žádné požadavky na náhradu peněžní škody. Pokud jde o morální újmu, stěžovatelka zdůraznila, že ztratila své rodiče a svého strýce a že přihlížela neúčinnému vyšetřování jejich smrti. To v ní vyvolalo pocity obav, stresu a úzkosti. Stěžovatelka požadovala z tohoto důvodu částku 100 000 euro (EUR).

113. Vláda pokládala tuto částku za přemrštěnou.

114. Soud konstatuje, že nalezl porušení hmotně právní a procesně právní stránky článku 2 a porušení článku 13 Úmluvy. Soud akceptuje, že stěžovatelka utrpěla morální újmu a přiznává jí částku 60 000 EUR plus jakoukoli daň, která může být z této částky splatná.

B. Náklady a výdaje

115. Stěžovatelka byla zastoupena právníky z nevládní organizace EHRAC/Memorial Human Rights Centre. Předložila následující rozpis nákladů:

- (a) 500 EUR za 20 hodin rešerší v Čečensku a v Ingušsku při sazbě 25 EUR za hodinu;
- (b) 400 EUR za cestovní výdaje pro pracovníky v terénu;
- (c) 2000 EUR za 40 hodin při vyhotovování právních dokumentů předložených Soudu a vnitrostátním orgánům při sazbě 50 EUR za hodinu právníky v Moskvě;
- (d) 1792 liber (GBP) za 17 hodin a 55 minut za právní činnost právníky Spojeného království při sazbě 100 GBP za hodinu;
- (e) 176 GBP za profesní poplatky při konzultaci barristera v Londýně podle dokladu;
- (f) 409 GBP za překlady, jak je uvedeno na fakturách;
- (g) 250 GBP za administrativní náklady a poštovné.

116. Vláda napadla přiměřenost a oprávněnost částek požadovaných z tohoto titulu. Vznela také námitky proti žádosti právních zástupců převést uvedenou částku za právní zastoupení přímo na jejich účet ve Spojeném království.

117. Soud musí nejprve zjistit, zda náklady a výdaje uvedené stěžovatelkou byly skutečně vynaloženy, a poté, zda byly nezbytné (viz *McCann* a ostatní, citováno výše, str.63, § 220).

118. Soud poznamenává, že stěžovatelka byla od počátku řízení před ním zastoupena právníky z nevládní organizace EHRAC/Memorial. Soud je přesvědčen, že výše uvedené částky jsou přiměřené a odrážejí skutečně vynaložené náklady zástupců stěžovatelky.

119. Dále musí být zjištěno, zda náklady a výdaje vynaložené stěžovatelkou na její zastoupení byly nezbytné. Soud konstatuje, že uvedený případ obsahoval určité množství faktických a listinných důkazů a že vyžadoval mnoho rešerší a přípravy. Dále Soud poznamenává, že je standardní praxí rozhodnout tak, že částky týkající se nákladů a výdajů musí být placeny přímo na účty zástupců stěžovatele (viz například *Togcu*, citováno výše, § 158; *Nachova* a ostatní v. *Bulharsko /GC/, č. 43577/98 a 43579/98, § 175, ECHR 2005-VII a Imakayeva v. Rusko, č. 7615/02, ECHR 2006-...*).

120. Za těchto okolností a s přihlédnutím k podrobnostem požadavků předložených stěžovatelkou přiznává Soud následující částky požadované z tohoto titulu: 2900 EUR a 2627 GP, kromě jakékoliv daně z přidané hodnoty, která může být splatná, přičemž čistá odměna bude zaplacená v librách šterlinků na bankovní účet zástupců ve Spojeném království, jak uvedeno stěžovatelkou.

C. Úroky z prodlení

121. Soud pokládá za vhodné, aby úroky z prodlení měly základ v marginální úrokové míře Evropské centrální banky, k níž by měly být připočteny tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD

1. Zamítá jednomyslně předběžnou námitku Vlády;
2. Konstatuje jednomyslně, že nebyl dodržen článek 38 § 1 písm. a) Úmluvy;
3. Konstatuje jednomyslně, že nevzniká separátní otázka podle článku 34 Úmluvy;
4. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 2 Úmluvy v tom smyslu, že nebylo provedeno účinné vyšetřování okolností smrti Abdula-Vagapa Tangijeva, Chidžany Gadaborševé a Ismaila Gadaborševa;
5. Konstatuje 5 hlasy proti 2, že byl porušen článek 2 Úmluvy, pokud jde o zavraždění tří členů stěžovatelčiny rodiny;
6. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 3 Úmluvy, pokud jde o stěžovatelku;
7. Konstatuje jednomyslně, že byl porušen článek 13 Úmluvy ve spojení s článkem 2 Úmluvy;
8. Konstatuje jednomyslně
  - (a) že žalovaný stát je povinen vyplatit stěžovatelce do tří měsíců ode dne, kdy se tento rozsudek stane konečným podle článku 44 § 2 Úmluvy, následující částky:
    - (i) 60 000 EUR (šedesát tisíc euro) jako náhradu morální újmy, která bude převedena na ruské rubly v den vyrovnání;
    - (ii) 2900 EUR (dva tisíce devět set euro) a 2627 GBP (dva tisíce šest set dvacet sedm liber) s tím, že čistá odměna bude převedena na libry kurzem aplikovatelným v den vyrovnání a bude zaplacená na bankovní účet zástupců ve Spojeném království;
    - (iii) jakoukoli daň, která může být splatná z výše uvedených částek;
  - (b) že po uplynutí výše uvedených tří měsíců až do vyrovnání budou z výše uvedených částek splatné prosté úroky o úrokové míře rovnající se marginální úrokové míře Evropské centrální banky během doby prodlení plus tři procentní body;
9. Zamítá zbývající část požadavku stěžovatelky na spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a vyhlášeno písemně dne 29. listopadu 2007 v souladu s ustanovením 77 § 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

A. WAMPACH
zástupce tajemníka scckc

L. LOUCAIDES
předseda